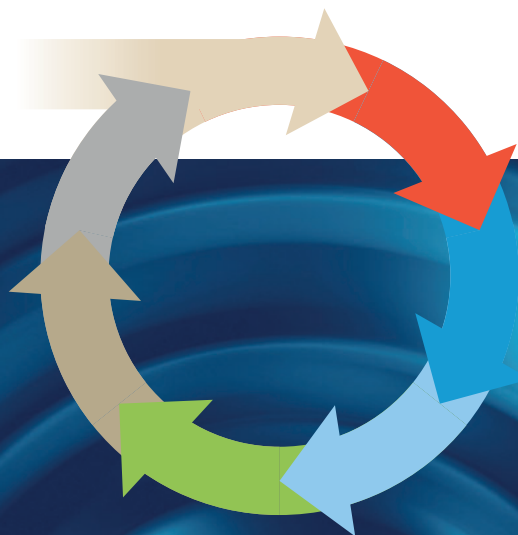

Cirkulär rapport 2023

Circular Sweden

Innehåll

Inledning	3
Axfood	5
Coca-Cola Europacific Partners	7
Electrolux	10
HM	12
Houdini	15
IKEA	17
NCC	20
Spendrups	22
Tarkett	24
White arkitekter	26
Återvinningsindustrierna	28
Medskick till beslutsfattare	31

Sammanfattning

Circular Sweden är ett företagsnätverk med tio framsynta företag som ihop med Återvinningsindustrierna vill driva utvecklingen av cirkulära produkt- och materialflöden framåt. Inom ramen för detta arbete har vi valt ut fyra produkt- och materialströmmar med stor klimatpåverkan; plast, textil, bygg och elektronik, för att finna utmaningar och identifiera åtgärder som bidrar till att överkomma dessa och skapa ökad användning av återvunnet material och ökad mängd återbruk. Varje år används i Sverige exempelvis 1,3 miljoner ton plastråvara, 141 100 ton nya textilier, 3,3 miljoner ton stål och 3 miljoner ton cement samt närmare 80 000 ton elektronikprodukter.

Vårt fokus inom nätverket är stora cirkulära produkt- och materialflöden. Målsättningen som medlemmarna gemensamt har satt upp är att Sverige senast 2030 ska vara ledande inom cirkulära produkt- och materialflöden och driva

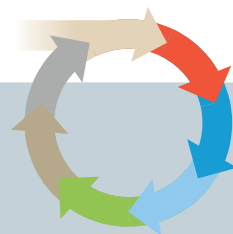
utvecklingen internationellt. År 2040 är målet ett samhälle utan stort behov av ändliga råvaror.

Denna rapport visar hur vi inom Circular Sweden arbetar tillsammans för ökad cirkularitet och vilka mål vi har satt upp i våra respektive verksamheter. I samtal med våra hållbarhetsansvariga lyfter vi fram exempel på hur arbetet har utvecklats över tid, vilka utmaningar vi stöter på och vilka förutsättningar våra företag är beroende av för att fortsätta utveckla mer cirkulära produkter, processer, tjänster och affärsmodeller.

Vi inom Circular Sweden tar den cirkulära omställningen på stort allvar och vill vara föregångare inom resurseffektivitet och klimathänsyn. Men för att få lönsamhet i cirkulära affärsmodeller krävs också stöd från politiska beslutsfattare. Detta är våra sex viktigaste förslag till politiken:

6 viktigaste förslagen till politiken:

1. Krav på design för lång livslängd och återvinning
2. Reducerad moms & skatt på återbruk och reparationer
3. Krav på andel återvunnet material i nya produkter
4. Förstärkta system för informationsutbyte i värdekedjan
5. Införande av frival så att företag kan förädla sitt avfall
6. Stärkt kontroll av efterlevnad av produkt- och avfallslagstiftning

Vi vill att dessa frågor drivs såväl i Sverige som på EU-nivå. Om förslagen blir verklig-
het kommer utvecklingen mot en mer hållbar
och cirkulär framtid att gå både lättare och
snabbare. Genom att frikoppla ekonomisk
lönsamhet från resursuttag och miljöpåver-
kan kan vi skapa vinster både miljömässigt,
socialt och ekonomiskt. Det handlar inte om
stora uppoffringar utan snarare om att hitta
nya, smartare och effektivare sätt att använda
våra resurser till största möjliga glädje och nytta
för samhället.

Rapporten riktar sig främst till beslutsfattare i
Sverige, men är också av intresse för alla som

vill få en inblick i hur svenska företag arbetar
med utmaningen att ställa om till en cirkulär
ekonomi.

Först presenteras alla våra medlemsföretag
genom intervjuer med hållbarhetsansvariga,
samt vilka mål och aktiviteter respektive före-
tag arbetar med inom cirkularitet. Avslutnings-
vis presenteras de sex viktigaste medskicken till
beslutsfattare med motiveringar till varför de
behövs.

Trevlig läsning!

”

Det borde finnas en lagstiftad informationsplikt mellan företag rörande kemikalieinnehåll.”

Åsa Domeji, hållbarhetschef

Åsa Domeji har varit hållbarhetschef på Axfood sedan 2008, och tilldelades nyligen priset som årets hållbarhetschef 2022 av tidningen Aktuell Hållbarhet.

Åsa Domeji har varit hållbarhetschef på Axfood sedan 2008, och tilldelades nyligen priset som årets hållbarhetschef 2022 av tidningen Aktuell Hållbarhet. Hon beskriver hur en av hennes första insatser var att standardisera arbetet med källsortering i alla verksamheter. Från att varje butik själv haft ett avtal gick man till att landet delades in i sex regioner där gemensam upphandling görs för hämtning av källsorterade fraktioner i varje region, alla sorterar ut samma fraktioner och man rapporterar i ett gemensamt IT-system. Förpackningar är en nyckelfråga inom cirkularitet och Axfood har bland annat varit drivande för utvecklingen av Svensk Plaståtervinning och önskar att fler produkter omfattades av pantsystem. Man arbetar med en egen logistikkedja för att samla in sveppplast och utvecklar återanvändbara returemballage i ett branschprojekt med Axfoundation. Innehåll av kemikalier i förpackningar är ofta en utmaning och Åsa menar att det är svårt att

få information från leverantörerna. Det borde finnas en informationsplikt mellan företag i värdekedjan, anser hon.

En annan viktig fråga är att minska matsvinnet, där man arbetar på flera nivåer. Dels skänker man överskott till välgörenhetsorganisationer, man ordnar utförsäljning av varor med kort datum och har på ideell basis byggt flera butiker för matmissionen. Åsa menar att nästa stora steg är att samarbeta mer med livsmedelsindustrin, något som hon kallar ”matsvinn 2.0”. Det är där de verkligt stora vinsterna kan göras, eftersom svinnet i butik bara är någon enstaka procent. Genom att utnyttja restflöden och se till att mer blir mat kan förlusterna minskas, och Åsa nämner några lyckade exempel som att tillåta smalare morötter i påsarna och att tillverka fishcakes av ”skräpfisken” brax.

Axfood märker att kunderna gillar cirkularitetsfrågor och ofta ställer höga krav på butikerna.

Åsa tror inte att kunderna kommer ha svårt att anpassa sig till nya vanor som exempelvis återanvändbara förpackningar till följd av engångsplastdirektivet. Eller att de skulle pro-

testera mot nya typer av frysförpackningar med minde färgtryck. Att kunderna är positiva underlättar arbetet med cirkularitetsfrågorna, säger Åsa.

Mål & aktiviteter

Axfood har tre cirkulära mål:

1

Minskad och återvinningsbar plast

- Samtliga förpackningar ska vara återvinningsbara senast 2025.
- Plastanvändningen ska minskas med 25 % till 2025.
- Enbart återvunnet eller förnyelsebart förpackningsmaterial efter 2030.
- Tag bort och minska användning av engångsartiklar i försäljning och egen verksamhet.
- Arbeta för fler att fler förpackningar ska kunna pantas.

2

Halvera matsvinnet till 2025

- Förbättrade beställningsrutiner.
- Svinns smarta utförsäljningar i butik.
- Skänka mat till välgörande ändamål.
- Anpassade förpackningar för minskat matsvinn.

3

Källsortering med många fraktioner

- Källsortering i fler fraktioner i många butiker och lager.
- Krymp och sträck-film från butiker körs tillbaka med egna fordon.

Coca-Cola Europacific Partners

”

Vi borde ha förköpsrätt på återvunnet PET-material så att flaskor får bli flaskor igen!”

Lisa Wahlström,
Country Lead Public Affairs,
Communication, Sustainability

Sedan 2021 är alla PET-förpackningar som Coca-Cola Europacific Partners (CCEP) säljer i Sverige tillverkade av 100% återvunnet material. Förpackningsfrågor har länge varit i fokus för hållbarhetsarbetet men har intensifierats de senaste åren berättar Lisa Wahlström, hållbarhetschef sedan 6 år. Det är kanske inte så konstigt, eftersom förpackningar står för mer än hälften av företagets klimatpåverkan.

Efter Sverige har marknader som Norge, Island och Nederländerna också konverterat till 100% återvunnen PET i sin lokala produktion, vilket ger stora bidrag till att nå SBTI-målet att ha en klimatpåverkan på netto noll år 2040. Man arbetar bland annat med initiativ för att ta bort onödiga material, reducera andel fossilt material i sekundärförpackningar och utveckla korkar som kan återvinnas till nya korkar. Och man investerar i ny återvinningsteknik för depolymerisering, vilket är viktigt för att kunna fortsätta använda 100% återvunnet material utan att tillsätta nytt.

På kort sikt är det viktigaste att minska mängden nya fossilbaserade material och att öka insamlingen av använda förpackningar för att hålla materialen i loop. Vi har världens bästa insamlingssystem i Sverige menar Lisa, men det går att förbättra. Särskilt unga förstår inte alltid

vikten av att panta sina dryckesförpackningar, och särskilt när vi konsumerar något på språng blir insamlingen ofta lidande. På längre sikt behöver nya system utvecklas för hur vi konsumerar dryck, t.ex. genom nya påfyllningsbara lösningar. Att bygga system som förändrar konsumenters beteende tar längre tid, och det är även viktigt att optimera så att lösningarna verkligen blir hållbara ur klimat- och resursperspektiv.

Några av de förutsättningar som är viktiga för det fortsatta arbetet är att säkerställa tillgången till återvunnet material. Idag blir PET-flaskor ofta helt andra produkter när de återvinns. Lisa tycker att dryckestillverkarna borde ha en förköpsrätt till materialet som de satt på marknaden, så att flaskor kan bli nya flaskor snarare än kläder eller andra produkter. Det behövs också tekniska specifikationer som tillåter använd-

ning av 100% återvunnet material: Returpack har exempelvis satt upp krav på viss ljushet vilket går emot hög andel återvunnet. Och så behövs lagstiftning som förespråkar snarare än hindrar innovation. Exempelvis behöver den nya förpackningsförordningen vara mer flexibel när det gäller hur system för återanvändbara förpackningar ska utformas, för att möjliggöra lokala lösningar.

Det långsiktiga målet är att alla Coca-Colas förpackningsslag ska cirkulera i slutna system.

Lisa tror att det är en förutsättning för varumärkets överlevnad och för att man ska nå uppställda klimatmål. Men man arbetar självklart med annat än förpackningar. Bland annat tillverkas kolsyran av restprodukter från lantbruk, och man undersöker möjligheten att tillverka socker av luft. Innovation är ett viktigt verktyg på resan mot den cirkulära omställningen, menar Lisa.

Mål & aktiviteter

1

Bort med onödigt material

- Designa förpackningar för återvinning.
- Kontinuerligt optimera förpackningar genom så kallad "lightweighting".
- Utmana varje förpacknings relevans (inklusive sekundärförpackning, emballage med flera).

2

Jakten mot noll- minska fossilbaserade material

Minst 50 procent av materialet i CCEP:s PET-flaskor på samtliga marknader ska vara av återvunnen plast (rPET) senast 2023. 2030 ska all ny fossilbaserad plast vara ersatt med 100 procent återvunnet eller förnybart material.

- Under 2020 och 2021 konverterades de svenska, norska, isländska och nederländska lokalproducerade PET-portföljerna till rPET.
- Löpande aktiviteter för att öka andelen återvunnet material i sekundärförpackningar, som t.ex. krympfilm för multipack PET. Idag är alla 4 X 1,5L PET-förpackningar av 100 procent återvunnen plast.

3

Sälj en, samla in en

Stötta välutformade insamlingsystem för att 100 procent av förpackningarna ska samlas in.

- Använda varumärkenas räckvidd för att uppmuntra alla att återvinna.
- Samarbeta med partners och kunder för att tillgängliggöra och uppmärksamma vikten av insamling och återvinning. Just nu pågår flera pilotprojekt, exempelvis:

100 % ÅTERVUNNEN PLAST*

- Samarbete med Reitan Convenience för ökad återvinning on the go.
- Gemensamma projekt med Håll Sverige Rent för att förebygga nedskräpning och öka insamlingsgraden.

4 Fyll på

Utforska förpackningsfria lösningar och återfyllningsbara alternativ för att minska mängden förpackningsavfall och därmed förpackningarnas klimatavtryck.

- Utveckla de mest hållbara dryckesbehållarna för respektive marknad och olika konsumtionstillfällen där förpackningsfritt lanseras.
- Genomföra piloter tillsammans med kunder på den svenska marknaden.

Exempel:

- Pilotprojekt med refillmugg istället för engångsmuggar på Gröna Lund.
- Pågående pilot tillsammans med MAX Burgers för nya dryckeslösningar.
- Stöd till Burger King för att byta ut engångsmuggar till flergångsmuggar på svenska restauranger.
- Påfyllningsbart dryckeskoncept hos Reitan Convenience och OKQ8 där konsumenter kan använda egna medtagna dryckesbehållare har lanserats.

5 Investera och innovera för framtiden

För att påskynda utvecklingen mot en cirkulär ekonomi för förpackningar har CCEP tillsammans med The Coca-Cola Company etablerat ett innovationscentrum för förpackningar parallellt med att företaget investerar i ny teknik hos partnerföretag.

Exempel på investeringar:

- CuRe Technology som genom depolymerisering återvinner lågkvalitativ PET till högkvalitativ PET, som kan användas vid tillverkning av nya PET-flaskor.
- Förpackningsfria tekniker från Innovative Tap Solutions och Lavit.

”
Electrolux strävar efter
att utveckla produkter,
tjänster och affärs-
modeller som passar i
den cirkulära ekonomin.”

Annika Kühner, hållbarhetsexpert

Annika Kühner arbetar som hållbarhetsexpert i Electrolux nordiska säljorganisation och har 37 år i företaget. Hon berättar att Electrolux var tidigt ute med att inkludera hållbarhetsinformation i sin årsredovisning; redan 1994.

Sedan dess har man provat mycket inom cirkularitet, bland annat drev man en återbruksanläggning i Motala under 5–6 år och arbetade även mycket med att utveckla och testa transportförpackningar. Insamling och återbruk behöver finnas lokalt menar Annika, eftersom det är svårt att få ekonomi i transporter över längre distanser. Återvinning är en annan viktig del som kom i fokus när producentansvaret, WEEE-direktivet, infördes på 90-talet. El-kretsen ansvarar för insamlingen och 90% av det insamlade materialet återvinns. Att arbeta med resurseffektivitet är viktigt både för att minska klimatpåverkan och för att leva upp till kundernas allt högre hållbarhetskrav. Den största delen av produkternas klimatpåverkan, omkring 85%, uppstår under användning, och energieffektivisering är därmed en viktig del i hållbarhetsarbetet.

Men det cirkularitetsmål som har högst prioritet för Electrolux är att förlänga livet på produk-

terna. Ett sätt att bidra till ökad livslängd är att ge ekonomiska incitament för reparationer, exempelvis genom sänkt moms. Återbrukade produkter borde kanske vara befriade från både moms och kemikalieskatt, för att undvika dubbelbeskattning. Det behövs åtgärder som hjälper till att göra cirkulära affärsmodeller mer lönsamma, vilket är en förutsättning för att de ska vara uthålliga över tid. Återbruksmodeller binder kapital och yta (i form av lager), och har utmanande transportekonomi. Men det går åt rätt håll. När WEEE-direktivet infördes var t.ex. alla produkter förknippade med kostnader. Idag är det bara kylmöbler som inte bär sina kostnader för insamling och återvinning. Utöver ekonomiska incitament och nya affärsmodeller behövs även bättre tillsyn av befintliga regler, harmoniserad lagstiftning och en mer resursfokuserad avfallslagstiftning om cirkulariteten ska öka.

Mål & aktiviteter

Electrolux har formulerat nio löften som täcker alla affärsområden, i syfte att uppnå koldioxidneutralitet i egen verksamhet till 2030. Av dessa löften har ett särskilt fokus på cirkularitet: Electrolux lovar att erbjuda cirkulära lösningar och affärsmodeller. Electrolux har högt uppsatta cirkulära mål, några exempel:

- 1 Öka produkters livslängd, till exempel genom att erbjuda service till fast pris**
- 2 Öka användningen av återvunna material både i förpackningar och i produkterna med en ambition att nå en andel av 50% återvunnen plast i våra produkter 2030**
- 3 Utveckla och lansera lösningar för minskad mängd EPS i förpackningar**
- 4 Utveckla affärsmodeller för Produkter som en tjänst**
Här är några exempel på aktiviteter och resultat på vägen att erbjuda mer cirkulära och resurseffektiva produkter:
 - 7900 ton återvunnen plast användes i 2022 års produktion.
 - Nya helintegrerade kylskåp innehåller 70 % plast från återvunna kylskåp i innermanteln.
 - Nya dammsugarserier använder stor andel 60-75% återvunnen plast. Produkterna målas inte, vilket ökar återvinningsbarheten.
 - 2022 lanserades ett mikroplastfilter som tillhör till tvättmaskiner som fångar upp till 90 % av textilfibrer.

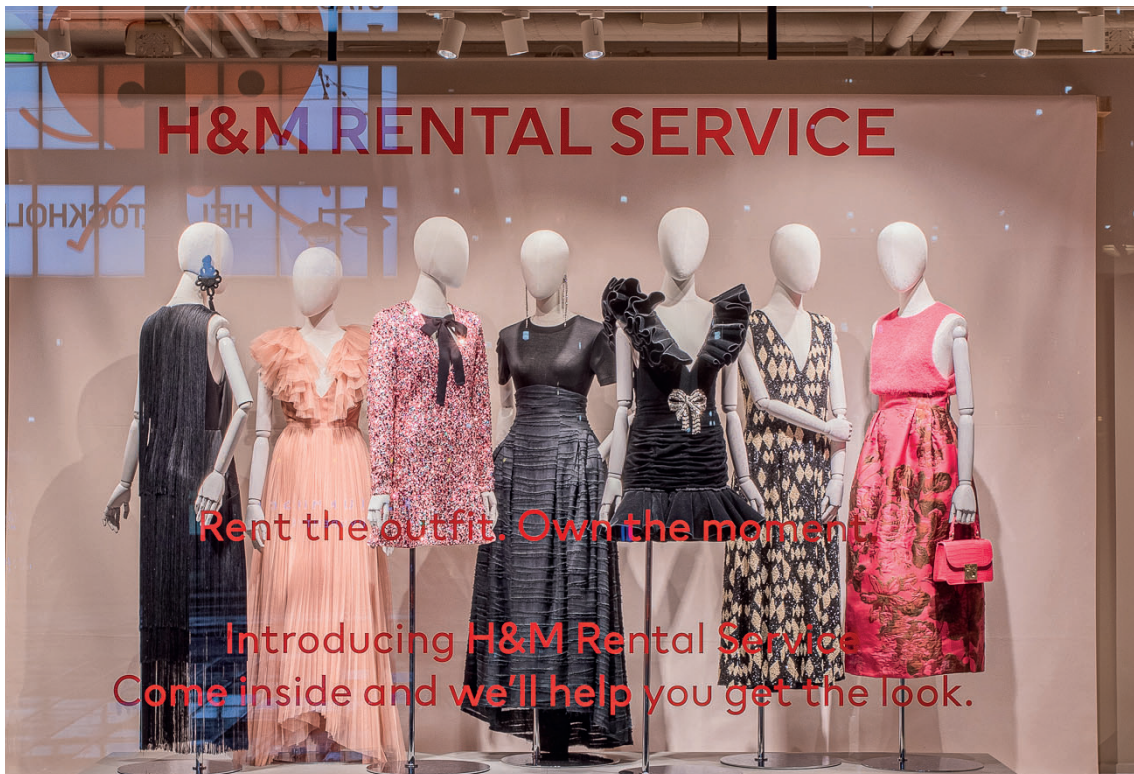
”
Vi behöver hjälpa och
trycka lite mer på
konsumenterna;
beteendeförändring är en
viktig nyckel!”

Marcus Hartmann,
Public Affairs & Sustainability
Manager - Region North

H&M har samlat in kläder i butik sedan 2013, vilket var början på den cirkulära resan. Nya hållbarhetschefen i Sverige, Marcus Hartmann, menar att samhället i stort har gått från cirkulärt till linjärt och att vi nu försöker ta oss tillbaka till det cirkulära igen.

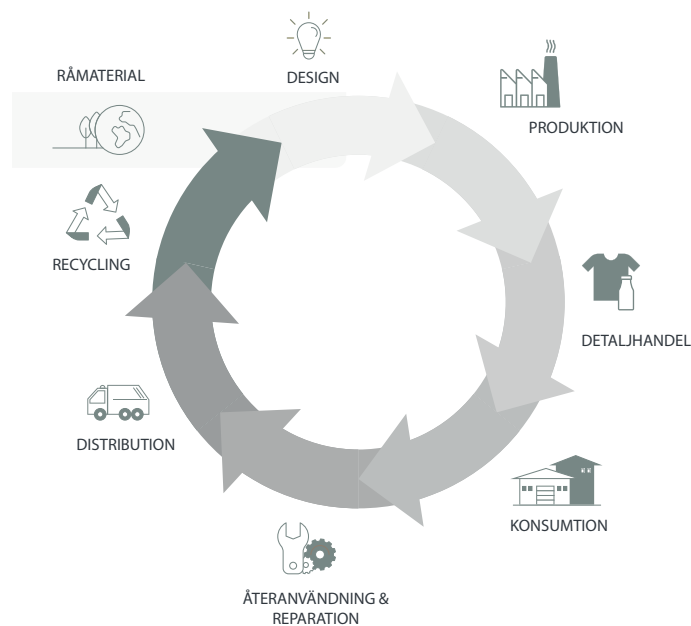
I den rörelsen vill H&M vara med och leda omställningen. Ett övergripande mål är att fördubbla den ekonomiska omsättningen med halverat klimatavtryck. Från insamling har man lagt på flera modeller som återförsäljning i butik, hyreserbjudanden, reparationstjänster, den digitala återbrukskanalen Sellpy m.m. Marcus trycker lite extra på designguiden Circulator, ett öppet verktyg som visar hur man kan designa plagg så att de kan lagas, uppdateras och återvinnas. Att minska påverkan på klimat och miljö är viktigaste drivkraften och det finns ingen enkel lösning; många olika insatser krävs och man måste vara uthållig. Ett exempel är hyrlösningar, som inte fungerar så bra på marknaden just nu. Marcus jämför dem med första lanseringen av QR-koder och menar att vissa fenomen kommer fel i tiden och behöver tid på sig för att lyckas.

På EU-nivå händer det mycket på textilfronten med ny textilstrategi 2021 och en mängd nya lagkrav som utvecklas just nu. Marcus pekar på vikten av att alla initiativ landar på ett bra sätt, exempelvis implementeringen av ett producentansvar som behöver se liknande ut i olika medlemsländer. Den administrativa bördan för företagen måste också hållas på en rimlig nivå när många nya krav ställs på kort tid. Använd textil och andra resurser måste börja ses mer som en tillgång och man behöver kunna flytta materialet över gränser för att få en optimal hantering. Cirkulära affärsmodeller kan behöva uppstartsstöd för att bli lönsamma på sikt tycker Marcus och håller med om att skatt och moms på all sorts återbruk och reparationer borde sänkas eller avskaffas. Den största möjligheten med cirkulära affärsmodeller är att skapa långsiktiga relationer till kunder

och till omvärlden, tycker Marcus. Kunderna är allt mer intresserade av cirkulära frågor, även om modegrad, pris och kvalitet fortfarande är dominerande faktorer vid köpögonblicket. Vi får inte glömma att kommunicera med kun-

den om deras beteende, hur man tar hand om sina kläder och hur man konsumerar. Det kan vi göra tillsammans med många andra aktörer i samhället som myndigheter, kommuner och ideella organisationer.

Mål & aktiviteter

1 Enbart återvinna eller hållbart framtagna material 2030

Ett delmål är att 30% av alla material ska vara återvinna senast 2025.

Idag är 84 procent av alla använda material - i H&Ms produkter återvinna eller mer hållbart framtagna. All H&Ms bomull är ekologisk, återvunnen eller inhandlad via Better cotton initiative.

2 Ökad återvinning av textilier och förpackningar

Användning av 100 procent återanvändbara, återvinningsbara eller komposterbara förpackningar till 2025 - just nu når H&M 85 procent.

3 Reducerad påverkan av kemikalier i produktionen

- Kompletta spårbarhet av kemikalier använda inom produktionskedjan till 2030.
- Nollutsläpp av farliga kemikalier.
- Rena fabriker - utfasning av alla MRSL-kemikalier och 100 procent gemensamma industriella verktyg och standarder.

Houdini

”

Vi vill förmedla att det finns en stor uppsida med cirkulär omställning med budskapet "live large with less" till användarna"

Eva Karlsson, VD

Houdinis resa inom cirkularitet startade 2001 när man insåg att man ville gå från att vara en belastning på miljön och samhället till att bli en del av lösningen.

VD:n Eva Karlsson har varit med på hela resan och berättar att naturens perfekta system är inspirationen och man ser cirkularitet som ett steg på vägen mot det större målet: regenerativitet. I sitt cirkulära arbete tittar Houdini på tre flöden: material, produkter och kunskap. Materialen ser man som ett lån som behöver cirkulera istället för att bli avfall, flödet av produkter försöker man designa så cirkulärt som möjligt genom rena material och tillsatser som kan återgå till naturen och monomaterial som kan återvinnas. Bland annat fasade man ut PFAS redan 2018. De produkter som inte räknas som cirkulära idag lagerhåller man för framtida lösningar. "Det vet jag inget annat företag som gör", säger Eva.

Kunskapsflöden delar man genom open source och man försöker också inspirera sina användare till cirkulärt brukande av produkterna. Omställning ska vara något lustfyllt, först då finns en chans att få med sig alla på resan. För att underlätta vill man utveckla ett sömlöst erbjudande

till sina konsumenter som omfattar både köp, leasing, hyra och reparationer.

Och det verkar som att kunderna bidrar till att hålla kläderna vid liv länge. I en brukarundersökning utförd 2018 - 2019 såg man att en av företagets mest populära produkter (Power Houdi) brukas i genomsnitt 1287 gånger under sin livstid, vilket kan jämföras med 10 gånger som är genomsnittsbrukandet av ett plagg i Europa eller 160 gånger globalt. Plagget brukas flera gånger i veckan, till en mängd olika aktiviteter och över en tidsperiod på flera år, ibland mer än tio år. Det stämmer väl överens med våra uppskattningar där reparationer ofta utförs på plagget efter många års brukande, säger Eva.

För att lyckas med omställningen krävs också mer stöd till cirkulära affärsmodeller och stränga, vetenskapligt grundade lagar och regler som helst ska vara harmoniserade globalt. Producentansvar för textil är ett steg i rätt riktning,

men även förbud mot farliga ämnen som PFAS och pesticider behövs för att skapa rena flöden, menar Eva. En stor utmaning är spårbarheten i värdekedjan. Ibland tar det tid att utveckla tillitsfulla relationer med sina leverantörer och låta dem utveckla bättre lösningar. Just rela-

tionsbyggande är en av de stora möjligheterna med cirkulära affärsmodeller; att gå från transaktionell till relationell interaktion med såväl kunder som leverantörer och andra aktörer i värdekedjan skapar förutsättningar att möta utmaningarna och lösa dem tillsammans.

Mål & aktiviteter

Till 2022 hade Houdini ett mål om 100% cirkulära produkter. Detta mål nåddes inte riktigt, utan man landade runt 80 - 90% och fortsätter arbetet. 2019 tog man fram en formel "Regenerative Lifestyles" för företagets miljöpåverkan (impact): $P * V + L = I$

$P(\text{design och produktion}) * V(\text{producerad volym/möjliggjord garderob}) + L(\text{livsstil}) = I(\text{impact})$

I och med detta omvärderades också målsättningen och ett mer strategiskt fokus sattes på volymer och livsstil (V och L). Med denna formel vill Houdini uppmana branschen och andra att adressera miljöpåverkan på både natur och kultur.

Mål till 2030:

1 Hela Houdinis ekosystem, inklusive produkter, produktion och konsumtion, ska vara hållbar och cirkulär 2030

- Målsättningen är att cirkulära flöden ska ersätta varje avfallsström, vilket leder till en 100% utfasning av fossil energi och risken för mikrofiberläckage.
- Cirkulära flöden i leverantörskedjan inklusive en övergång till cirkulär kemi.
- 20% av Houdinis erbjudande ska vara regenerativt, exempelvis regenerativa textilfibrer alternativt avfall konverterade till resurser från land, hav och luft eller industriell symbios där avfall blir resurser.

2 Open source

Detta praktiseras redan konsekvent genom att man har en policy för och därmed delar hållbarhetslösningar med omvärlden, inklusive branschkollegor. Ett exempel är designchecklistan som används vid framtagandet av en ny produkt.

3 Produkter och tjänster som möjliggör cirkulärt och hållbart brukande

Även dessa punkter praktiseras redan konsekvent och skalas upp.

- Erbjud klädvård och reparationer
- Erbjud cirkulära affärsmodeller såsom återbruk, leasing, hyra och abonnemang (PaaS)
- Möjliggöra återvinning

”
Cirkularitet löser man
inte bakom en laptop:
man måste prova nya
modeller i praktiken”

Reza Shomali,
Country Business Development
and Transformation Manager

Reza har arbetat på olika positioner och geografiska platser inom IKEA sedan 2006. Han menar att hållbarhet har djupa rötter i det småländska företaget: att spara resurser är en del av IKEA:s DNA.

I modern tid kom den första hållbarhetsstrategin 2012. Den ville inspirera till mer hållbar livsstil och positiv påverkan på samhället, i linje med företagets vision att ”skapa en bättre vardag för de många människorna”. År 2018 reviderades strategin mot 2030. Man satte upp väldigt ambitiösa mål, där omställningen till cirkulär verksamhet är en av de största utmaningarna. Ska man lyckas behöver hela affären transformeras. Exempelvis ska hela sortimentet, 10 000 artiklar, ställas om till återvunnet eller förnybart material. Att sätta höga mål menar Reza ger viktig motivation: lösningarna finns inte alltid på plats men målen driver utvecklingen framåt.

Till hjälp behövs tydliga politiska prioriteringar som accelererar omställningen istället för att bromsa. Reza pekar på två stora hinder som behöver undanröjas: den bristande harmoniseringen av regelverk och en avfallslagstiftning som inte ser flöden som resurser. Att företag ska ha ökad rådighet över sitt eget avfall är

en annan viktig förutsättning. Och som flera andra medlemmar i Circular Sweden tycker han att dubbelbeskattningen på återbrukade varor via moms måste tas bort för att öka lönsamheten i de cirkulära modellerna. Just återbruk är ett område där IKEA tar stora steg och utvecklas mycket. Det började med IKEA second hand butik på återbruksgallerian ReTuna i Eskilstuna 2020. Innovationsprojekt gjordes även tillsammans med NSR i Helsingborg och Sysav i Malmö 2022. Utifrån dessa projekt pågår nu ett arbete att föra över lärdomar till alla våra varuhus och cirkulärbutikerna däri, samtidigt som vår IKEA second hand butik lever vidare utforskar vi nya cirkulära affärsmöjligheter. Man har lärt sig att 90% av allt som doneras bara behöver en lätt uppfräschning innan det går att sälja igen. Och även produktkategorier som man inte trodde gick att sälja går jättebra berättar Reza och nämner mattor som exempel. Logistiken är fortfarande en utmaning och en nyckelfaktor för att få lönsamhet i de cirkulära modellerna.

Men man måste prova sig fram, cirkularitet löser man inte bakom en laptop! Utöver att uppmuntra återbruk vill man också styra mot försäljning av nya produkter som underlättar en mer hållbar livsstil hemma hos kunderna. Den största risken tror Reza ligger i att vi inte är

snabba nog att ställa om. Även med det osäkra omvärldsläget behöver man fortsätta satsa på det cirkulära och framtidssäkra affären. För att citera Ingvar Kamprad: ”det mesta är ogjort!”; vi måste vara modiga och våga ta risker!

Mål & aktiviteter

För att nå en cirkulär verksamhet senast 2030 har IKEA fyra strategiska mål

1 Göra det möjligt för kunderna att införskaffa, ta hand om och lämna vidare produkter på cirkulära sätt

- Cirkulärbutiken i alla varuhus där man säljer begagnade möbler, inkluderat de som köpts tillbaka från kunder.
- IKEA Second Hand ReTuna erbjuder ett brett utbud av second hand-produkter och en testarena för IKEA inom cirkulära affärsmodeller.
- Loppis på IKEAs parkeringar runt om i landet ordnades 2022 och även i år 2023 för att låta kunderna handla av varandra.

2 Utforma varje produkt från första början för att återanvändas, renoveras, återtillverkas och slutligen återvinnas

- Kartläggning av sortimentet fortsätter för att identifiera behov för varje produktområde utifrån våra cirkulära designprinciper.
- Utvärderingen av sortimentet visar att standardiserade beslag och reservdelar, användning av förnybart eller återvunnet material och design för återvinning är centrala för en produkts grad av cirkularitet.
- Produkter med gradvis ökad cirkularitet lanseras löpande enligt färdplanen för 2030.

3 Att endast använda förnybara och återvinningsbara material

- Idag är ca 57 procent av sortimentet baserat på förnybara material och ca 17 procent på återvunna material.
- Minst 99 procent av allt trä kommer från mer hållbara källor, antingen FSC-certifierat och/eller återvunnet.
- Under året har stora framsteg gjorts för att öka andelen återvunnen polyester inom textilsortimentet.

4 Förespråka, samarbeta och skapa affärs-samarbeten för att främja en cirkulär ekonomi

- I våra second hand-projekt samarbetar vi praktiskt med flera olika aktörer såsom berörda kommuner, Samhall, Stadsmissionen m fl.
- I våra andra innovationsprojekt samarbetar vi med andra företag samt sitter med i olika forum för att driva utvecklingen framåt, som t.ex. Circular Sweden.

”

Cirkularitet kommer hjälpa till att utmana oss i tanken. Det kräver mycket kreativitet och yrkesskicklighet!”

Elisabeth Schylander,
hållbarhetsansvarig
NCC Building Sverige

Byggbranschen har jobbat länge med avfallsfrågan och sortering, givet att man är en stor industri med stora flöden. Även frågan om vilka farliga ämnen man bygger in i byggnadsbeståndet har varit viktig. Elisabeth Schylander, som är hållbarhetsansvarig på NCC Building Sverige, menar dock att cirkularitetsfrågor kommit upp på agendan för branschen först de senaste åren.

Då började man på allvar prata om att återbruka och återvinna och allmänt vara mer varsamma och sparsamma med material. Att man kopplat material till klimatpåverkan är en viktig nyckel till frågorna, eftersom klimatfrågan är något man jobbat hårt med länge. Elisabeth berättar att det hetaste just nu inom cirkularitetsarbetet är återbruk där det genomförs många pilotprojekt i branschen. Det handlar om att återanvända allt från möbler och inredning till fönster, dörrar och tunga element som stommar och fasader. Ett exempel på det senare är innovationsprojektet ”Återhus” där flera aktörer testar att återbruka tunga byggnadsdelar. Ett annat är ”Rymdrum” i Onsala, där man nådde 40% återbruk vid ombyggnationen av besökscentret för rymdobservatoriet. Det är dock tydligt att affärsmodellerna inte finns på plats ännu. Bland annat är logistiken en stor

utmaning, särskilt mellan olika aktörer men även internt mellan egna projekt. Hur man ska prissätta material, kvalitetssäkra produkter och tillgodose säkerhetsaspekter (kan man återbruka skyddsräcken?) är exempel på frågor som man brottas med.

Det finns flera drivkrafter för att arbeta med cirkularitet enligt Elisabeth. Den starkaste är kanske kundkraven, men även miljöcertifieringar som miljöbyggnad och svanen driver på, liksom taxonomin och annan kommande lagstiftning. NCC vill vara en ansvarsfull aktör och bygga åt de kunder som ligger i framkant, och även om det kräver extra tid och resurser i nuläget tror Elisabeth att det kommer löna sig på sikt. På vägen dit behöver flera olika hinder röjas, exempelvis behöver beställare bli mer flexibla för att möjliggöra återbruk. Elisabeth ser gärna att leverantörerna

tillhandahåller återtag och återbrukstjänster, eftersom de har bäst kunskap om sina egna produkter. En annan utmaning är att hitta datalösningar för informationsöverföring i värdekedjan för produkter och material, allra helst branschgemensamma sådana. Och lagstiftningen behöver skifta fokus från avfall till resurser. Elisabeth tror dock att cirkulära affärsmodeller är här för att stanna, företagen behöver bara bestämma sig för om de vill vara ledare eller följare i utvecklingen. Det behövs överlag en större flexibilitet kring

materialval i framtiden, när exempelvis trä och stål från Ryssland inte längre är en självklarhet. I trängda lägen går utvecklingen ofta snabbt, exempelvis innebar osäkerheten kring Cementas tillstånd ett enormt utvecklingssteg hos NCC kring alternativa material berättar Elisabeth. Hon betonar att mer transparens och öppenhet är viktigt för att realisera cirkulära flöden och uppmanar beställare och leverantörer att vara modiga och våga testa, så kan vi tillsammans ta stora utvecklingskliv framåt!

Mål & aktiviteter

Det övergripande målet är att ha cirkulära materialflöden i alla projekt år 2045

Cirkulära lösningar är en viktig pusselbit för att uppnå klimatneutralitet. För att uppnå cirkulära materialflöden arbetar NCC med följande delmål och aktiviteter:

- Minst 30% av den plast som levereras etableringar 2030 ska vara återvunnen eller förnybar och vara anpassad för återvinning.
- Avfallet inom NCC Building ska minska kontinuerligt och 2030 ska avfallet ha halverats jämfört med dagens mängd.
- För att det i framtiden ska gå att återbruka material som idag byggs in behöver informationen om produkterna säkras. Med hjälp av digitalisering kan vi säkra spårbarheten och därmed möjliggöra cirkulära lösningar i framtiden.

Spendrups Bryggeri

”

Att ha en hög
hållbarhetsprestanda
är oerhört viktigt för vår
konkurrenskraft”

Anna Lidström, hållbarhetschef

I bryggeribranschen har man en lång tradition av att arbeta med cirkulära förpackningar, berättar hållbarhetschef Anna Lidström.

En viktig milstolpe i utvecklingen är pantsystemet för burkar och PET-flaskor som funnits i snart 40 år och verkligen håller världsklass: återvinningsgraden för 2022 var 87 procent. Ett annat exempel är den gemensamma returglasflaskan som har funnits ända sedan slutet av 1800talet. Nyligen gick Spendrups över från plast till pappersförpackningen KeelClip för burkar i flerpack (se bild nedan). När hela burksortimentet övergått till Keel Clip under 2023, vilket beräknas klart under 2023, kommer 100 ton plast sparas varje år.

Att tillvarata restströmmar är ett annat viktigt område. Spendrups bryggprocesser ger en restström som kallas drav, ca 40 000 ton per år. Merparten av detta används i den egna energianläggningen där den bidrar till att öka självförsörjning av fossilfri energi. Spendrups använder också biogas från reningen av avloppsvattnet. Arbetet med cirkulära frågor drivs av en kombination av miljöhänsyn och ekonomiska fördelar; ofta skapas win-win-situationer där minskad påverkan går hand i hand med lägre kostnader. Just nu pågår ett stort projekt internt för att kartlägga svinnet och identifiera åtgärder. Anna påpekar

att Spendrups är del av livsmedelsföretagens hållbarhetsmanifest med målet om att halvera svinnet till 2030. Hon menar att det är bra att det finns samsyn kring mål och ambitioner i branschen och att man satt målen högt.

Den viktigaste förutsättningen i omvärlden är långsiktiga spelregler, enligt Anna. Satsningar som exempelvis nya förpackningslösningar kräver stora investeringar och man behöver en god framförhållning. Att lagstiftningen är harmoniserad och att olika krav inte står emot varandra är också viktigt, liksom tillgången på återvunnet material. Idag är återvunnen PET dyrare än jungfrulig eftersom efterfrågan är större än tillgången. Trots utmaningarna ser Anna många möjligheter med de cirkulära satsningarna. Spendrups är ett familjeföretag i fjärde generationen och familjen har en stark önskan att vara långsiktigt hållbara, såväl ekonomiskt som miljömässigt och socialt. Även medarbetare och konsumenter tycker att de cirkulära frågorna är viktiga och kunderna ställer allt högre hållbarhetskrav på oss vilket motiverar oss att fortsätta driva på vårt hållbarhetsarbete med full kraft, avslutar Anna.

Mål & aktiviteter

- 1 Ökad andel återvunnet material i förpackningarna**
PET-flaskorna för läsk och vatten innehåller 50 procent återvunnen PET sedan 2015. I plastsvepen för multipack används 100 procent återvunnen plast och under året har Spendrups skiftat till 30 procent återvunnen plast runt pallar och kollin.
- 2 100 procent materialåtervinningsbara förpackningar till 2025**
Under 2022 var andelen materialåtervinningsbara förpackningar 99 procent. Lanseringen av Keel Clip, en pappbaserad hållare som ersätter plastsvepen på flerpack burk, har bidragit till att öka andelen.
- 3 Ökad återvinningsgrad i pantsystemet**
År 2022 låg återvinningsgraden på 87 procent. Målet är 90 procent till senast 2030.
- 4 Ökad självförsörjningsgrad i energianvändningen**
Spendrups använder restprodukten drav från ölbryggningen som energikälla i bryggeriet samt biogas från den egna avloppsreningen. 70 procent av draven nyttjades under 2022 och målet är att komma upp till minst 80 procent.
- 5 Halverat svinn till 2030**
Arbetet med att minska svinn pågår i verksamheten. Spendrups donerar också vatten och läsk med kort bäst före datum till sociala supermarkets - MatRätt i Göteborg och Matmissionen i Stockholm.

Tarkett

”

Vi är en av världens största golv tillverkare med ambitionen att kraftigt öka återvinningen av gamla golv”

Dag Duberg,
hållbarhetsansvarig

Tarketts hållbarhetsresa startade med diskussionerna om kretsloppsamhället och utmaningarna kring PVC i mitten av 90-talet. Tarkett började med återvinning av installationspill i liten skala i Ronneby och branschen hakade på med bildandet av GBR golvåtervinning.

Dag Duberg har varit i branschen i över 20 år och hållbarhetsansvarig i 7 år. Han berättar att man började prata cirkulär ekonomi i hela företaget 2011, och att Tarkett tidigt gick med i Ellen Mc Arthur Foundation. 2014 tog man fram en roadmap till 2020 och frågorna började implementeras på riktigt. Man satte ambitiösa mål utan att riktigt veta hur man skulle nå dem, vilket var ett nytt sätt att tänka. Idag har man flera tekniker för att återvinna olika golvfraktioner av såväl plast som textil. Teknik för att ta bort lim och spackelrester gör att man kan återvinna gamla plastgolv, inte bara installationspill. Här har IKEA varit en viktig partner, de har stora volymer av homogena plastgolv som byts ut relativt ofta: ca 10 – 15 år är normal omloppstid. Just tiden är annars en svårighet. Golv som är äldre än 2010/2011 kan inte återvinnas eftersom de innehåller tillsatser som man inte vill återföra i kretsloppet. Dag berättar att man tagit fram en räknesnurra för

att kunna uppskatta hur stora mängder av olika golvtyper som faller ur samhället varje år.

Golv lämpar sig inte så bra att erbjuda som tjänst via hyra eller leasing, vilket kan funka bra för många andra produkter som bilar eller telefoner. Det är en stor utmaning att få tillbaka produkterna till återvinning: det krävs inventering och i vissa fall provtagning innan man river ut de gamla golven och idag är man beroende av att fastighetsbolag, kommuner och regioner gör detta på frivillig basis. Inventeringsföretagen behöver utbildas bättre i hur man inventerar och provtar för återvinning. Dag tror att mer kravställning i offentlig upphandling men kanske också lagstiftning krävs om större volymer golv ska kunna återvinnas i framtiden. Byggsektorn har jättebra riktlinjer, men tyvärr följs de alltför sällan och stora mängder går till förbränning och deponi.

Att arbeta med cirkularitet är en förutsättning för att finnas kvar på marknaden idag, enligt Dag. Den främsta drivkraften har historiskt varit att spara resurser, men på senare år har klimatfrågan blivit överordnad. Det är dock tydligt att de hänger ihop: råvaror och avfallshantering är de största källorna till klimatutsläpp i Tarketts verksamhet. Bara grön el räcker inte, säger Dag, vi måste arbeta med alla delar i värdekedjan. Utöver skarpare krav och sanktioner önskar sig Tarkett också enklare

och mindre byråkratiskt regelverk kring avfallstransport och tydliga end-of-waste kriterier. Lokala myndigheter behöver idag hjälp att tolka lagarna rätt, vilket är ett växande problem i både EU, Norge och Storbritannien enligt Dag. Slutligen vill han uppmana beslutsfattare att inte misstro vinstdrivande företags intentioner, utan ta del av den stora kunskapen de har inom cirkulär ekonomi: Lär er av oss; vi har cirkulära lösningar som funkar på riktigt!

Mål & aktiviteter

1

30% återvunna material i produktion (globalt) till 2030

- Återtagning och återvinning av golvspill och gamla plastgolv i "Restart-programmet".
- Samarbetet med Aquafil för att göra ny nylon av garn från gamla textilgolv.
- Samarbetar med RagnSells kring återvunnen kalciumkarbonat ur askor.

2

Minska CO₂-utsläpp med 50% i scope 1 & 2 till 2030 jämfört med 2019, och med 30% i hela värdekedjan (scope 1, 2 & 3).

- Mål godkända av Science Based Target Initiative

White Arkitekter

”

Arkitekten har en nyckelroll för att kunna skapa något attraktivt och nytänkande av redan befintliga material”

Anna Graaf, hållbarhetschef

Hållbarhetschef Anna Graaf har arbetat på White sedan 2001. Hon berättar att resurshushållning varit en viktig fråga i byggsektorn i många år, men att den nu har fått ett helt annat fokus och tyngd när branschen måste sänka klimatavtrycket och ställa om mot mer cirkulära materialflöden.

Hållbarhetschef Anna Graaf har arbetat på White sedan 2001. Hon berättar att resurshushållning varit en viktig fråga i byggsektorn i många år, men att den nu har fått ett helt annat fokus och tyngd när branschen måste sänka klimatavtrycket och ställa om mot mer cirkulära materialflöden. White har som utgångspunkt i sina uppdrag att i första hand bevara så mycket som möjligt, oavsett om det är kvarter, material eller möbler, att återbruka eller återvinna, men också att materialoptimera och se till att konstruktioner går att demontera och bygga om. Det är också viktigt att se över behoven och användningen av lokaler. Många företag har idag stora outnyttjade kontorsytor, men det finns även möjlighet att samutnyttja lokaler på ett bättre sätt över dygnet. Kontorshuset Lumi i Uppsala är ett exempel på att man genom att renovera, återbruka och bygga på en fastighet i stället för att riva och bygga helt nytt, kan spara både byggtid, pengar och sänka klimatpåverkan.

Inrednings- och möbelbranschen ligger före byggsektorn när det gäller cirkularitet, menar Anna. Whites inredningsarkitekter har sedan 10 år tillbaka drivit frågan med stort engagemang och deltog tidigt i ett forskningsprojekt om cirkulära möbelflöden. Ett aktuellt exempel är en ombyggnad vid Psykiatrins kvarter i Borås. Kunden var först tveksam till om det gick att återanvända de befintliga möblerna, men efter att Whites inredningsarkitekter tagit fram ett gestaltningskoncept där möblerna målades och kläddes om i ett enhetligt uttryck resulterade det i att 75% av möblerna kunde återbrukas!

Anna berättar att cirkulär arkitektur sedan flera år tillbaka är ett prioriterat område i företagets FoU-satsning. För fem år sedan införde White ett kunskapsnätverk ”Transformation och cirkularitet” för att sätta extra fokus på utveckling inom cirkulär arkitektur. Exempelvis har man tagit fram en återbruksmetodik för arkitekter

och utvecklat digitala verktyg för att underlätta inventering och projektering. White har även varit med och byggt upp Centrum för Cirkulärt Byggande som bland annat har utvecklat en digital handelsplats för återbrukade produkter.

Det finns ett stort engagemang i branschen och det har hänt mycket på marknaden bara de senaste två åren. Fastighetsägare börjar sätta mål för cirkulär ekonomi, EU:s gröna taxonomi ställer krav och den nya versionen av certifieringssystemet Miljöbyggnad har högre fokus på frågorna.

Men det finns flera knutar i kedjan att lösa enligt Anna. Det skulle behövas både nya tjänster och företag för att få fart på återbruk, till exempel för hantering av material, försäljning, logistik och lagring. För att kunna återvinna material till nya produkter behövs ofta nya produktionsmetoder och det behöver också finnas en lönsam affär i olika led i kedjan.

Anna anser att hela projekterings- och byggprocessen behöver ställas om mot ett cirkulärt tänkande, i allt från design, produktion, upphandling till affärsmodeller. Dessutom behöver detaljplaner vara mer flexibla så att de möjliggör såväl bevarande som återbruk. Det finns exempel där bygglov har stoppats på grund av att man inte har kunnat redovisa exakt kulör på fasaden eller storlek på fönstren, vilket kan vara svårt om man ska använda återbrukat material. Om byggsektorn fortsätter att arbeta på samma sätt så kommer det gå väldigt trögt att ställa om.

Anna tror att ekonomiska incitament är viktiga, som till exempel lägre moms på renovering och återbrukat material. Även lagar som styr mot ökad andel återvunnen råvara är viktiga. Så länge nya material är billigare än att arbeta med återbruk och återvinning, så kommer det att finnas hinder för att skala upp omställningen.

Mål & aktiviteter

1

Det övergripande målet till 2027 är att klimatpåverkan av material i våra byggnadsuppdrag i genomsnitt är 30% lägre än 2023*

Målet kan uppnås genom att:

- I första hand bevara och återbruka det befintliga, både byggnader och material.
- Sätta klimatmål och strategi för cirkularitet i varje projekt.
- Materialoptimera konstruktioner och möjliggöra demontering och renovering.
- Välja material med lågt klimatavtryck, främst förnyelsebar eller återvunnen råvara.
- Utföra klimatberäkningar i alla uppdrag.

White kommer att fokusera på tjänster, forskning och innovationer som driver på utvecklingen av cirkulär arkitektur.

* *Baseline sammanställs i slutet av 2023.*

Lumi, Uppsala. Bild: Vasakronan/Walk the Room

Återvinningsindustrierna

”

Svensk återvinningsindustri är en växande och jobb-skapande bransch med världsunika tekniker som erbjuder lösningar på flera stora samhällsutmaningar!”

Ellen Einebrant, VD

Återvinningsindustrierna grundades 2014 eftersom branschen såg ett behov av att påverka politiken och driva gemensamma frågor.

VD Ellen Einebrant menar att området aldrig varit hetare än nu: hela samhället intresserar sig för återvinningsfrågor idag, inte minst inom EU där nya krav formuleras hela tiden. Återvinning och resurseffektivitet kopplar dessutom starkt till råvaruförsörjning och säkerhetspolitik, som ju är högt på agendan i nuläget.

Organisationens viktigaste drivkrafter är att möjliggöra ökad återvinning och användning av återvunna material, att påverka och skapa bättre regelverk och verka för en öppen marknad med sund konkurrens. Man vill se mer av drivande regelverk som ställer krav på ökad utsortering, återvinning och mer återbruk. Kvotplikt för återvunnet innehåll i nya produkter är en hjärtefråga som är viktig för att skapa mer cirkulära flöden.

Vi vill förmedla den breddade roll som återvinnare har idag, säger Ellen. De kan hjälpa till med allt från design för återvinning och vad som är möjligt att cirkulera till att provta material för att säkra att inget olämpligt återförs i kretsloppen.

Vi vill även uppmana producenter att våga testa återvunnet material, det finns mycket att vinna på det. Sverige ligger långt framme och har flera världsunika tekniker, exempelvis återvinning av salter och fosfor ur flygaska (Ragnsells Ash-to-salt & Ash-to-phos), återvinning av cellulobaserad textil till ny viskosmassa (Renewcell) och storskalig återvinning av litium-jonbatterier (Stena Recycling). Dessa tekniker har också en stor exportpotential till andra länder. EU:s nya avfallslagstiftning och lagstiftning för hållbara produkter driver på utvecklingen, men Ellen ser också risker i att flöden blir alltför styrda; det får inte skapas för höga barriärer för nya aktörer att komma in på marknaden. Annars är den största risken att den cirkulära omställningen går för långsamt och att det inte skapas tillräckliga incitament. Vi behöver agera nu om vi ska lösa våra utmaningar!

Mål & aktiviteter

1

Ökad insamling, sortering och teknikutveckling för en maximalt resurseffektiv och högkvalitativ materialåtervinning 2040

Aktiviteter

- I dagsläget finns det en stor potential i både insamlings-, sorterings- och materialåtervinningsledet. Det är fortfarande svårt att samla in, sortera ut och cirkulera de material som inte har en efterfrågan på marknaden.
- Utveckla nya tekniska lösningar och erbjudanden som tillgängliggör och möjliggör en ökad efterfrågan på återvunnet material.
- Utveckla strategier för en ökad utsortering och högkvalitativ materialåtervinning för en rad relevanta material med målsättningar till år 2025, 2030 och 2040.

Förutsättningar

Nya politiska styrmedel som ökar incitamenten att använda återvunna råvaror

2

Nya standarder för att möjliggöra ökad användning av återvunnet material (tas fram i samarbete med olika branscher) senast 2025

I dagsläget finns det ett antal standarder för återvunnet material, men fler behöver utvecklas och tillämpningen behöver bli mer omfattande för att cirkulära materialflöden ska underlättas.

Aktiviteter

Utveckla nya standarder för återvunnet material tillsammans med olika branscher.

Förutsättningar

En utbredd efterfrågan och intresse för att ta fram och använda standarder för återvunnet material bland andra branschaktörer än återvinningsföretagen.

3

Ökad användning av konstruktionsmaterial

Idag körs stora mängder jord- och schaktmassor till deponi, istället för att återvinnas lokalt i anläggningar. Marknaden för krossmaterial från byggnation och rivning är fortfarande oförutsägbar och det försvårar en ökad användning av återvunnen kvalitetssäkrad råvara.

Aktiviteter

- Utveckla cirkulära affärsmodeller för en utökad återanvändning och återvinning av schaktmassor, bygg- och rivningsmaterial.
- Ta fram en metod för att mäta klimatnyttan med att återanvända och återvinna schaktmassor.
- Utöka samverkan med myndigheter för att öka återvinningen av massor på regional nivå.

Förutsättningar

Förtydligade regler för klassning av avfall för att utöka återanvändning och återvinning av schaktmassor, bygg- och rivningsmaterial, inte minst kring vad som inte bör klassas som avfall.

Beställarkrav behöver harmonisera med standarder.

Medskick till beslutsfattare

Vi i Circular Sweden kommer att leverera på våra högt ställda cirkulära mål, men bara om beslutsfattare bidrar till att skapa rätt förutsättningar. Några förändringar vi vill se är:

Krav på design för lång livslängd och återvinning

En mer effektiv resursanvändning kan begränsa vår klimat- och miljöpåverkan avsevärt. Därför måste det ställas hårdare krav på att produkter utformas för lång livslängd, bland annat genom att vara lätta att uppgradera och reparera. De måste också vara utformade på ett sätt som möjliggör materialåtervinning när de är redo att kasseras.

Reducerad moms och skatt på återbruk och reparationer

Avfall måste ses som en resurs för återbruk och återvinning. Dubbel beskattning genom att begagnade produkter beläggs med moms varje gång de sätts ut till försäljning skapar få ekonomiska incitament för återbruk. Förenkla och förbättra de svenska momsreglerna vid försäljning av begagnade varor genom att ta bort moms på återbrukade varor samt reducera skatt och moms på reparationer.

Krav på andel återvunnet material i nya produkter

En stor potential för utsläppsminskningar ligger i en ökad användning av återvunnet material. För vissa material kan vi spara upp till 95 procent koldioxid när vi använder återvunnet material i stället för nytt. För att säkerställa efterfrågan på återvunnen råvara så uppmanar vi till införande av krav i EU-lagstiftningen på innehåll av en viss andel återvunnet material i nya produkter. Krav på andel återvunnet material i nya produkter kan driva på insamlingen, öka efterfrågan och göra återvunnet material mer konkurrenskraftigt. Detta är särskilt viktigt för material där återvinningen inte är lönsam, såsom för plast och kritiska råmaterial.

Förstärkta system för informationsutbyte i värdekedjan

För att kunna cirkulera produkter och material på ett säkert sätt krävs utförlig information om vad produkter innehåller. Sammansättningen av produkten och innehåll av skadliga ämnen är två aspekter som påverkar möjlighet till återvinning. Införandet av produktpass på EU-nivå kommer att bidra till att produkter kan återvinnas på ett mer effektivt sätt. Som företag vill vi vara med att utforma produktpassen i samråd med beslutsfattare och aktörer längs hela värdekedjan.

Införande av så kallat frival så att företag kan förädla sitt avfall

Stora klimat- och miljövinster kan göras om verksamheter får möjlighet att välja avfallshämtare genom införande av så kallat frival.¹ Det skulle ge en bättre hantering och möjliggöra långsiktiga investeringar i cirkulära lösningar.

Stärkt kontroll av efterlevnad av produkt- och avfallslagstiftning

Stora miljövinster skulle göras om dagens lagstiftning, exempelvis producentansvar och sorteringskrav, efterlevdes i större utsträckning. Därför behöver tillsynen stärkas och aktörer som inte tar sitt ansvar ställas till svars oftare än idag. Det ska inte kunna löna sig att runda lagstiftningen!

1) SOU 2021:24 Äga avfall – en del av den cirkulära ekonomin